

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕХАНІЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ,
ТРАНСПОРТУ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
РІВНЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 – «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ,
ЕРГОТЕРАПІЯ»

КРЕМЕНЧУК 2024

Методичні вказівки щодо виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання зі спеціальності 227 – «Терапія та реабілітація»

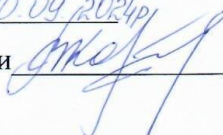
Укладач к. мед. н., доц. Б. О. Луценко

Рецензент к. б. н., доц. О. І. Антонова

Кафедра здоров'я людини та фізичної культури

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № 1 від 10.09.2024р.

Голова методичної ради проф. Віктор КОСТІН

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Теми, погодинний розклад лекцій і самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	6
2 Перелік тем і питань для самостійного опрацювання.....	7
Тема № 1 Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів.....	7
Тема № 2 Вчення про хворобу. Поняття «норма», «здоров'я», перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба).....	7
Тема № 3 Загальна етіологія. Хвороботворна дія чинників зовнішнього середовища.....	8
Тема № 4 Термінальні стани. Конституція організму. Умирання як стадійний процес.....	8
Тема № 5 Типові патологічні процеси.....	9
Тема № 6 Патологія нервової системи. Загальна етіологія та механізми пошкодження нервової системи.....	9
Тема № 7 Захворювання ендокринної системи та обміну речовин.....	10
Тема № 8 Патологія серця	10
Тема № 9 Патологія системи кровообігу та системи крові.....	11
Тема № 10 Патологія системи дихання.....	11
Тема № 11 Патологія травної системи	12
3 Питання до модульного контролю	12
4 Критерії оцінювання знань студентів.....	15
Список літератури	16

ВСТУП

Головною метою викладання навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології» для здобувачів денної форми навчання зі спеціальності 227 – «Фізична терапія, ерготерапія» є обсяг знань і навичок, які повинні одержати здобувачі. Навчальний курс передбачає набуття здобувачами теоретичних знань для глибокого розуміння етіології, патогенезу, проявів, принципів запобігання та лікування хвороб. Ця мета визначає важливе місце загальної та клінічної патології в системі підготовки фізичного терапевта, ерготерапевта і вимагає всебічного інтегрування з багатьма навчальними дисциплінами.

Основною метою самостійних робіт є закріплення теоретичних знань на практиці, а саме, механізми розвитку та прояви типових патологічних процесів; загальні закономірності розвитку патологічних процесів в окремих органах та системах, поняття про їхню функціональну недостатність; сучасні уявлення про етіологію та патогенез найпоширеніших хвороб людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

– загальні відомості про біологічні, медичні, педагогічні та психосоціальні аспекти фізичної терапії та ерготерапії;

– патологічні процеси та порушення і застосовувати їх для корекції придатних засобів фізичної терапії, ерготерапії;

уміти:

– застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін і порушених функцій організму, активності й участі, трактувати отриману інформацію;

– трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та

здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дітей і підлітків (МКФ ДП).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні після успішного засвоєння навчальної дисципліни формувати такі програмні компетентності та результати навчання.

Загальні компетентності

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

Програмні результати навчання

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних і психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін і порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) й Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ ДП).

**1 ТЕМИ, ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

№ пор.	Тема	Денна форма навчання	
		Кількість годин (лекцій)	Кількість годин (СРС)
1	Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів	2	5
2	Учення про хворобу. Поняття «норма», «здоров'я». Перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба)	2	5
3	Загальна етіологія. Хвороботворна дія чинників зовнішнього середовища	2	10
4	Термінальні стани. Конституція організму. Умирання як стадійний процес	2	10
5	Типові патологічні процеси	2	10
6	Патологія нервової системи. Загальна етіологія та механізми пошкодження нервової системи	2	10
7	Захворювання ендокринної системи та обміну речовин	2	10
8	Патологія серця	2	10
9	Патологія системи кровообігу та системи крові	2	10
10	Патологія системи дихання	6	20
11	Патологія травної системи	6	20
	Усього годин за семестр	30	120

2 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема № 1 Вступ. Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів

1. Предмет та завдання загальної патології та її місце в роботі фізичного реабілітолога. Моделювання патологічних процесів.

2. Загальна патологія як методологічні засади сучасної клінічної медицини.

3. Методи моделювання патологічних процесів залежно від тематики дослідження.

Питання для самоперевірки

1. Загальна патологія як фундаментальна інтегративна наука та навчальна дисципліна.

2. Місце загальної патології в системі підготовки фізичного реабілітолога.

3. Загальна патологія як методологічні засади сучасної клінічної медицини.

4. Коротка історія розвитку загальної патології, основні етапи її розвитку.

Література: [1, с. 12–16; 2, с. 18–20].

Тема № 2 Учення про хворобу. Поняття «норма», «здоров'я». Перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба)

1. Стадії хвороби, перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба).

2. Поняття «хвороба», «норма», «здоров'я».

3. Поняття про патологічну реакцію, патологічний процес, патологічний

стан. Питання для самоперевірки

1. Охарактеризувати патологічну реакцію, патологічний процес, патологічний стан.

2. Поняття «хвороба». Хвороба як діалектична єдність пошкодження та адаптивних реакцій організму.

3. Охарактеризувати стадії хвороби.

4. Аналіз окремих сучасних концепцій загальної нозології (неогіпократизм, холізм, екзистенціалізм, психосоматика, соціальна дезадаптація, соціальна екологія, хвороби цивілізації).

Література: [3, с. 110–120].

Тема № 3 Загальна етіологія. Хвороботворна дія чинників зовнішнього середовища

1. Поняття про зовнішні, внутрішні причини та чинники розвитку хвороби.

2. Механізми розвитку хвороби.

3. Визначення умов та причин виникнення хвороби.

Питання для самоперевірки

1. Принцип детерміналізму в патології.

2. Значення причин та умов у виникненні хвороб, їх діалектичний взаємозв'язок.

3. Поняття про зовнішні, внутрішні причини та чинники розвитку хвороби.

4. Хвороботворна дія чинників зовнішнього середовища.

5. Етіотропний принцип профілактики та терапії хвороб.

Література: [4, с. 56–60; 5, с. 112–120].

Тема № 4 Термінальні стани. Конституція організму. Умирання як стадійний процес

1. Стадії та етапи проведення реанімації. Уявлення про умирання як стадійний процес.

2. Методика проведення серцево-легеневої реанімації.

3. Накладання кровоспинного джгута, проведення серцево-легеневої реанімації.

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризувати процес умирання: предагонія, агонія, клінічна смерть,

біологічна смерть.

2. Основи реанімації.
3. Визначення поняття «конституція організму».
4. Класифікації конституціональних типів.
5. Вплив конституції на виникнення та розвиток хвороб.

Література: [5, с. 122–130].

Тема № 5 Типові патологічні процеси

1. Типові патологічні стани. Надання невідкладної допомоги під час патологічних станів.
2. Характеристика патологічних процесів: запалення, ішемія та гіпоксія, онтогенез.
3. Алгоритм первинного огляду на першому етапі надання невідкладної допомоги.

Питання для самоперевірки

1. Порушення периферичного кровообігу та мікроциркуляції.
2. Види порушення периферичного кровообігу.
3. Порушення реологічних властивостей крові.
4. Запалення, його етіологія та основні компоненти патогенезу.
5. Лихоманка, її стадії, біологічне значення лихоманки.
6. Гіпоксія, характеристика поняття. Типи гіпоксії.

Література: [1, с. 22–28].

Тема № 6 Патологія нервової системи. Загальна етіологія та механізми пошкодження нервової системи

1. Ознайомлення з характеристикою змін під час захворювань та ушкоджень нервової системи.
2. Характеристика змін у разі захворювань і ушкоджень нервової системи.
3. Визначення типу порушення нервової системи у хворого. Проведення

дослідження рухових функцій.

Питання для самоперевірки

1. Пошкодження мозку, викликані порушенням мозкового кровообігу.
2. Розлади нервової системи, викликані порушенням процесу мієлінізації.
3. Біль, рецептори болю, біль у регенерувальному нерві. Фантомні болі, засоби терапії болю.
4. Поняття про фізіологічний та патологічний біль

Література: [5, с. 115–125].

Тема № 7 Патологія ендокринної системи

1. Ендокринна система, її функціонування, хвороби обміну речовин; симптоми, лікування та профілактичні заходи у разі цукрового діабету, ознаки гіперглікемічної та гіпоглікемічної ком; захворювання щитовидної залози, порушення обміну жирів, ожиріння.
2. Порушення функціонування ендокринної системи.
3. Невідкладна допомога у разі гіпо- та гіперглікемічної ком.

Питання для самоперевірки

1. Які залози належать до ендокринної системи?
2. Які відомі захворювання найважливіших залоз?
3. Що таке гіпер- та гіпофункція залоз?
4. Загальна етіологія та патогенез ендокринопатії.
5. Етіологія та патогенез окремих синдромів та захворювань ендокринної системи.

Література: [2, с. 113–132].

Тема № 8 Патологія серця

1. Топографія серця; уявлення про ішемічну хворобу серця; запалювальні захворювання серця; види вад серця, порядок надання невідкладної допомоги під час серцевої недостатності, стенокардії та інфаркту міокарда.

2. Захворювання серцево-судинної системи.
3. Місцезнаходження вроджених і набутих вад серця.

Питання для самоперевірки

1. Функціональні особливості клапанів серця.
2. Що таке ішемічна хвороба серця? Які основні захворювання?
3. Назвіть запалювальні захворювання серця. До чого вони призводять?
4. Вади серця: етіологія, патогенез, діагностика, лікування, реабілітація.
5. Назвіть основні симптоми у разі серцевої недостатності.
6. Принципи пересадки серця.

Література: [3, с. 25–29].

Тема № 9 Патологія системи кровообігу та системи крові

1. Етіологія, патогенез, симптоми атеросклерозу, гіпертонічної хвороби; уявлення про порушення мозкового кровообігу (інсульт); надання невідкладної допомоги у разі гіпертонічного кризу, гострої судинної недостатності.
2. Профілактичні заходи щодо запобігання розвитку атеросклерозу та гіпертонічної хвороби.
3. Методика вимірювання артеріального тиску.

Питання для самоперевірки

1. Головні ознаки захворювань серцево-судинної системи.
2. Які спостереження необхідно вести постійно за хворими з ураженням серцево-судинної системи?
3. Які стани належать до гострої судинної недостатності?
4. Порушення кровообігу у разі розладів функції серця.
5. Порушення кровообігу у разі розладів тonusу судин.
6. Порушення системи еритроцитів. Порушення системи лейкоцитів.

Література: [4, с. 82–103].

Тема 10 Патологія системи дихання

1. Захворювання дихальної системи, основні ознаки захворювань органів дихання; надання невідкладної допомоги у разі гострої дихальної недостатності, під час легеневої кровотечі, під час приступу ядухи або задишки.

2. Причини розладів частоти, ритму і глибини дихання.

3. Перша допомога під час приступу ядухи або задишки.

Питання для самоперевірки

1. Фізіологія дихання, газообмін. Зовнішнє, внутрішнє та клітинне дихання.

2. Пояснити суть поняття «гострі захворювання органів дихання». Ознаки цих захворювань.

3. Перша допомога під час приступу ядухи або задишки.

4. Перша допомога під час легеневої кровотечі.

5. Патологія зовнішнього дихання.

Література: [2, с. 28–37].

Тема № 11 Патологія травної системи

1. Захворювання травної системи; будова і топографія органів черевної порожнини, основні ознаки захворювань травного каналу, шлунка, печінки та жовчного міхура.

2. Методика промивання шлунка.

3. Надання першої допомоги у разі отруєнь.

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте анатомічні основи будови травної системи.

2. Фізіологічні основи травлення.

3. Перша допомога у разі кишкової кровотечі.

4. Перша допомога у разі перфоративної виразки шлунка або дванадцятипалої кишки.

5. Назвіть захворювання, що належать до групи «гострий живіт».

Література: [5, с. 37–49].

3 ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Загальна патологія як функціональна інтегративна наука та навчальна дисципліна.
Місце загальної патології в системі підготовки фізичного реабілітолога.
3. Загальна патологія як методологічне підґрунтя сучасної клінічної медицини.
4. Коротка історія розвитку загальної патології, основні етапи її розвитку.
5. Поняття «норма», «здоров'я», перехідні стани між здоров'ям та хворобою (передхвороба).
6. Поняття про патологічну реакцію, патологічний процес, патологічний стан.
7. Поняття «хвороба». Хвороба як діалектична єдність пошкодження та адаптивних реакцій організму.
8. Стадії хвороби.
9. Сучасні концепції загальної нозології.
10. Принцип детермінізму в патології.
11. Значення причин та умов у виникненні хвороб, їх діалектичний взаємозв'язок.
12. Поняття про зовнішні, внутрішні причини та чинники ризику хвороби.
13. Хвороботворна дія чинників зовнішнього середовища.
14. Етіотропний принцип профілактики та терапії хвороб.
15. Пошкодження як початкова ланка патогенезу.
16. Єдність функціональних та структурних змін у патогенезі хвороб.
17. Причинно-наслідкові зв'язки в патогенезі; первинні та вторинні пошкодження.
18. Провідні ланки патогенезу; «порочні кола».
19. Результат хвороб; одужання повне та неповне.
20. Умирання як стадійний процес.
21. Предагонія, агонія, клінічна смерть, біологічна смерть.
22. Основні реанімації.
23. Визначення поняття «конституція організму».
24. Класифікації конституціональних типів.

25. Вплив конституції на виникнення та розвиток хвороб.
26. Патогенез спадкових форм патології.
27. Класифікація спадкових форм патології.
28. Генні хвороби: моно- і полігенні.
29. Типи передавання спадкових хвороб.
30. Хромосомні хвороби: поліплоїдії, анеуплоїдії.
31. Поняття про геріатрію та геронтологію. Старіння організму. Теорії старіння.
32. Причини пошкодження клітини.
33. Загальні механізми пошкодження клітини.
34. Порушення внутріклітинних механізмів регуляції функції клітини.
35. Види порушення периферичного кровообігу.
36. Порушення реологічних властивостей крові.
37. Запалення, його етіологія та основні компоненти патогенезу.
38. Лихоманка, її стадії, біологічне значення лихоманки.
39. Гіпоксія, характеристика поняття. Типи гіпоксії.
40. Загальна етіологія та механізми пошкодження нервової системи.
41. Пошкодження мозку, викликані порушенням мозкової кровотечі.
42. Розлади нервової системи, викликані порушенням процесу мієлінізації.
43. Біль, рецептори болю, біль у регенеруючому нерві. Фантомні болі, засоби терапії болю. Поняття про «фізіологічний» та «патологічний» біль.
44. Загальна етіологія та патогенез ендокринопатії.
45. Етіологія та патогенез окремих синдромів і захворювань ендокринної системи.
46. Імунодефіцитні стани.
47. Алергія.
48. Аутоімунні хвороби.
49. Порушення кровообігу у разі розладів функції серця.
50. Порушення кровообігу у разі розладів тонусу судин.
51. Порушення системи дихання.

52. Порушення травної системи.
 53. Порушення сечостатевої системи.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Шкала оцінок		
Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	Оцінка ECTS
Зараховано	90–100	A відмінно
	82–89	B дуже добре
	74–81	C добре
	64–73	D задовільно
	60–63	E достатньо
Не зараховано	35–59	FX незадовільно (дозволяється перескладання, але не більш ніж на E)
	1–34	F неприйнятно (повторне вивчення навчальної дисципліни)

Вид контролю	Максимальний бал
Лекційні заняття	10
Практичні заняття	30
Лабораторні заняття	30
Підсумковий тест (онлайн)	20
Самостійна робота (реферат)	10 (детальний розподіл балів здійснюється в робочій навчальній програмі)
Усього	100

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова О. І. Основи медичних знань: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2019. 126 с.
2. Антонова О. І., Мосьпан В. О. Основи нормальної та патологічної фізіології: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2016. 128 с. ISBN 978–617–639–085–5.
3. Струков А. І., Серов В. В. Патологічна анатомія: підручник. 4-те вид. Харків : Факт, 2004. 864 с.
4. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія: підручник. Вінниця: Нова Книга, 2004. 768 с.
5. Патоморфологія: навч. підруч. / В. Д. Марковський та ін., за ред. В. Д. Марковського, В. О. Туманського. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 936 с.

Методичні вказівки щодо виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Основи загальної та клінічної патології» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання зі спеціальності 227 – «Терапія та реабілітація»

Укладач к. мед. н., доц. Б. О. Луценко

Відповідальний за випуск доцент кафедри ЗЛФК О. І. Антонова

Підп. до др. 02.10.24. Формат 60×84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. 0,71. Наклад 2 прим. Зам. № 22028. Безкоштовно.

Редакційно-видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, 39600

